

Кир Буличов

Може ли да се обади Нина?

- Може ли да се обади Нина?
- Аз съм, Нина.
- Тъй ли? Защо гласът ти е толкова особен?
- Особен ли?
- Някак чужд. Тънък. Огорчена ли си от нещо?
- Не знам.
- Може би не трябваше да ти се обаждам?
- Но кой се обажда?
- Откога престана да ме познаваш?
- Кого да познавам?

Гласът беше с двайсетина години по-млад от Нина. А в действителност Нининият глас е само с четири-пет години по-млад от нея. Ако не познаваш човека, по гласа мъчно ще откриеш възрастта му. Гласовете често остаряват по-рано от собствениците си. Или пък дълго остават млади.

- Е, добре – казах аз. – Слушай, обаждам ти се почти по работа.
- Изглежда, все пак сте сбъркали номера – предположи Нина. – Не ви познавам.
- Аз съм Вадим, Вадик, Вадим Николаевич! Какво ти става?
- Ето на! – Нина въздъхна, сякаш й беше жал да прекъсва разговора. – Не познавам никакъв Вадик и Вадим Николаевич.
- Извинете – казах аз и затворих телефона.

Не набрах веднага номера. Разбира се, просто бях попаднал някъде другаде. Пръстите ми не са искали да звънят на Нина. И са набрали друг номер. Защо ли не са искали?

Намерих в бюрото си пакет кубински цигари. Силни като пури. Сигурно ги правят от изрезките, останали от пурите. Каква работа можех да имам с Нина? Или почти работа? Никаква. Просто исках да разбера дали си е в къщи. Пък и да я няма, това не променя нещата. Тя може да бъде например у майка си. Или на театър, защото вече хиляда години не е стъпвала в театър.

Позвъних на Нина.

- Нина? – казах аз.
- Не, Вадим Николаевич – отвърна Нина. – Пак сте сбъркали. Кой номер набирате?
- 149-40-89.
- А моят е Арбат – едно – трийсет и две – пет, три.
- Ясно – казах аз. – Арбат е с четворка?
- Арбат е „Г“.

– Нищо общо – рекох. – Извинете, Нина.
– Моля – каза Нина. – И без това съм свободна.
– Ще се постарая вече да не попадам на вас. Много лошо работи телефонът.

– Да – съгласи се Нина.

Сложих слушалката.

Трябва да почакам. Или да набера 100. Точно време. Преплетените линии ще се освободят. И аз ще се свържа. „Точно двадесет и два часът“ – каза жената от номер „сто“. Изведнъж си помислих, че ако са записали гласа ѝ отдавна, преди десет години, когато ѝ е скучно, когато си е в къщи, тя набира 100 и слуша гласа си, младия си глас. Пък може и да е умряла. Тогава синът ѝ или човекът, който я е обичал, набира стотицата и слуша нейния глас.

Позвъних на Нина.

– Слушам ви – каза Нина с младия си глас. – Пак ли сте вие, Вадим Николаевич?

– Да – отговорих. – Явно нашите телефони са се свързали завинаги. Само не ми се сърдете и не мислете, че се шегувам. Много внимателно набирах номера, който ми трябва.

– Разбира се, разбира се – бързо каза Нина. – Изобщо не съм си помисляла такова нещо. Бързате ли, Вадим Николаевич?

– Не – отвърнах аз.

– Важна работа ли имате с Нина?

– Не, просто исках да разбера дали си е в къщи.

– Домъчня ли ви?

– Как да ви кажа...

– Разбирам, ревнувате – рече Нина.

– Ама че сте смешна – казах аз. – На колко години сте Нина?

– На тринайсет. А вие?

– Прехвърлих четирийсетте. Помежду ни има дебела тухлена стена.

– И всяка тухла е месец, нали?

– Дори един ден може да бъде тухла.

– Да – въздъхна Нина, – тогава това е много дебела стена. А за какво мислите сега?

– Трудно е да ви отговоря. Сега – за нищо. Нали приказвам с вас.

– Ако бяхте на тринайсет или дори на петнайсет, можехме да се запознаем – каза Нина. – Щеше да бъде много смешно. Аз щях да кажа: „Елате утре вечер при паметника на Пушкин. Ще ви чакам точно в седем.“ И нямаше да се познаем. Вие къде се срещате с Нина?

– Различно.

– И при Пушкин ли?

– Не съвсем. Понякога се срещаме пред „Россия“.

– Къде?

– До кино „Россия“.

– Не го знам.

– Е, на Пушкинския площад.

– Все едно, кой знае защо – не го знам. Сигурно се шегувате. Добре познавам Пушкинския илощад,

– Няма значение – казах аз.

– Защо?

– Беше отдавна.

– Кога?

Момиченцето не искаше да затваря телефона. Кой знае защо, упорито продължаваше разговора.

– Сама ли сте в къщи? – попитах аз.

– Да. Мама е втора смяна. Тя е сестра в болницата. Ще остане там и през нощта. Можеше да си дойде и сега, но е забравила пропуска си у дома.

– Аха – съгласих се. – Добре, лягай да спиш, момиченце. Утре си на училище.

– Взехте да ми приказвате като на дете.

– Моля ти се, говоря с теб като с възрастна.

– Благодаря. Само че вие си лягайте в седем, ако искате. Довиждане. Не звънете повече на своята Нина. Че пак на мен ще попаднете. И ще ме събудите – мене, малкото момиченце.

Затворих телефона. После включих телевизора и научих, че луноходът днес е изминал 337 метра. Луноходът си гледаше работата, а аз безделничех. Чак в единайсет часа, след като цял час се бях забавлявал с глупости, реших да позвъня на Нина за последен път. Наумих си, ако пак попадна на момичето, веднага да затворя телефона.

– Тъй си и знаех, че пак ще позвъните – каза Нина, като вдигна слушалката. – Само не затваряйте. Честна дума, много ми е скучно. Нямам и какво да чета. А още е рано за сън.

– Добре – съгласих се. – Хайде да си поприказваме. Защо до толкова късно не лягате?

– Сега е едва осем – каза Нина.

– Часовникът ви изостава – рекох. – Вече е дванадесет часът.

Нина се засмя. Смехът ѝ беше хубав, топъл.

– Просто ужас колко ви се иска да се отървете от мене – каза тя. – Октомври е и затова се стъмни. А на вас ви се струва, че вече е нощ.

– Сега е вашият ред да се шегувате, нали? – попитах аз.

– Не, не се шегувам. Май че не само часовникът, а и календарът ви лъже.

– Защо да лъже?

– Ами сега ще ми кажете, че изобщо не е октомври, а февруари.

– Не, декември е. – И кой знае защо, сякаш сам не си вярвах, погледнах вестника на дивана до мен. „Двадесет и трети декември“ – пишеше под заглавието.

Замълчахме за малко и аз се надявах, че сега ще каже „дочуване“.

Но тя изведнъж попита:

– А вечеряхте ли?

– Не помня – казах искрено.

– Значи не сте гладен.

– Не, не съм.

– А аз съм гладна.

– Какво, нищо за ядене ли нямате в къщи?

– Нищо! – каза Нина. – С трън да завъртиш, няма какво да закачиш.

Смешно, нали?

– Просто не знам как да ви помогна – казах. – И пари ли нямате?

– Имам, но съвсем мъничко. И вече всичко е затворено. Пък и какво ли ще купиш?

– Да – съгласих се. – Всичко е затворено. Искате ли да поровя в хладилника, да видя какво има?

– Имате хладилник?!

– Стар – обясних аз. – „Север“. Знаете ли ги?

– Не – каза Нина. – И какво, ако намерите нещо?

– Какво ли? Ще хвана такси и ще ви го докарам. А вие ще слезете пред входа и ще го вземете.

– А далече ли живеете? – Аз – на „Сивцев Вражек“, блок 15/25.

– Аз пък на „Мосфилмовска“. До Ленинските възвишения. Зад Университета.

– И нея не я знам. Но няма значение. Добре сте го измислили и ви благодаря за това. А какво имате в хладилника си? Питам просто така, да не си помислите...

– Де да помнех – казах аз. – Сега ще пренеса телефона в кухнята и двамата ще надзърнем.

Отидох в кухнята и кабелът се виеше след мен като змия.

– И тъй – казах, – отваряме хладилника.

– Можете да носите телефона със себе си! Никога не съм чувала за такъв.

– Разбира се, че мога. А вашият къде стои?

– В коридора. Окачен е на стената. И какво имате в хладилника?

– Тъй, значи... какво е това в кесията? Яйца, не е интересно.

– Яйца?

– Ъхъ. Кокоши. А, искате ли да ви донеса кокошка? Само че е френска, замразена. Докато я сварите, съвсем ще прегладнеете. И мама ще си дойде от работа. По-добре да вземем колбаси. Или не, открих марокански сардини, по шейсет копейки консервата. И към тях половин бурканче майонеза. Чувате ли ме?

– Да – каза Нина съвсем тихо. – Защо се шегувате така? Отначало сякаш да се засмея, но после ми стана тъжно.

– Туй пък защо? Наистина ли чак толкова сте огладнели?

– Не, вие знаете.

– Какво знам?

– Знаете – каза Нина. Сетне помълча и добави: – Е, нищо де! А червен хайвер имате ли?

– Не – отвърнах. – Затуй пък имам филе от риба палтус.

– Не бива, стига толкова – изрече Нина твърдо. – Хайде да мислим за друго. Всичко разбрах.

– Какво разбрахте?

– Че и вие сте гладен. А какво се вижда от прозореца ви?

– От прозореца ли? Къщи, копирната фабрика. Тъкмо сега, в единайсет и половина, свършва смяната. Много момичета излизат от входа. Освен това се вижда „Мосфилм“. И пожарната команда. И жп линията. Ето сега минава мотрисата.

– И вие виждате всичко?

– Влакът наистина е доста далече. Вижда се само наниз от светлинки – прозорците!

– Ей, голям лъжец сте!

– Не бива да се говори така с по-възрастните – казах. – Аз не мога да лъжа. Мога да греша. Та какво сбърках?

– Ами че виждате влака. Няма как да го видите.

– Защо, да не би да е невидим?

– Не, видим е, само че прозорците му не могат да светят. Пък и вие изобщо не сте поглеждали през прозореца.

– Защо? Точно до прозореца съм застанал.

- А в кухнята свети ли?
- То се знае, та как в тъмното бих тършувал из хладилника? Лампичката му е изгоряла.
- Ето, видяхте ли, вече трети път ви хващам.
- Нина, мила, обясни ми в какво си ме хванала.
- Ако гледате през прозореца, значи сте вдигнали затъмнението. А щом сте го вдигнали, значи сте угасили лампата. Така ли е?
- Не е тъй. Защо ми е затъмнение? Да не би да е война?
- О-ле-ле! Бива ли чак толкова да прекалявате? Че какво е, да не би да е мир, а?
- Е, разбирам. Виетнам, Близкият Изток... Ала аз няхах пред вид това.
- И аз говорех за друго. Почакайте, инвалид ли сте?
- За щастие всичко ми е на място.
- Тогава сте освободен.
- От какво да съм освободен?
- Ами тогава защо не сте на фронта?
- Едва сега заподозрях нещо нередно. Явно момичето ме разиграваше. Ала го правеше така просто и сериозно, че едва не ме уплаши.
- На кой фронт трябва да бъда, Нина?
- На най-обикновения. Където са всички. Където е татко. На фронта с немците. Говоря сериозно, не се шегувам. Пък вие тъй странно приказвате. Може би не лъжете за кокошката и яйцата.
- Не лъжа – казах аз. – И никакъв фронт няма. Дали пък наистина да не дойда при вас?
- Ама аз наистина не се шегувам! – почти извика Нина. – И вие престанете. Отначало ми беше интересно и весело. А сега нещо се обърка. Простете ми. Но сякаш не се преструвате, а казвате истината.
- Честна дума, момиченце, казвам истината – рекох аз,
- Дори ме достраша. Печката ни почти не топли. Дървата са малко. И е тъмно. Само газеничето. Няма ток. И тъй да не ми се стои сама. Всичко топло съм навлякла.
- И тутакси рязко и някак сърдито повтори въпроса си.
- Защо не сте на фронта?
- Че на кой фронт да бъда? – Шегите май наистина отидоха твърде далече. – Какъв фронт може да има в седемдесет и втора година!
- Подигравате ли се?
- Гласът ѝ пак смени тона си, стана недоверчив и сякаш съвсем се смали. И пред очите ми изникна невероятна, забравена картина – видях

себе си, но много отдавна, преди повече от трийсет години. Когато също бях на дванайсет години. И в стаята си имахме печка „циганска любов“. А аз седя на дивана, подвил крака. Гори свещ, или пък беше газена лампа? И кокошката ми се струва нереална, приказна птица, която се яде само в романите, макар че тогава не мислех за кокошка...

– Защо замълчахте? – попита Нина. – По-добре говорете.

– Нина – рекох, – Коя година е сега?

– Четиридесет и втора – каза Нина.

Аз вече подреждах в главата си откъслеците несъобразности в нейните думи. Не знае кино „Россия“. И телефонът ѝ е само шестцифрен. И затъмнението...

– Да не бъркаш? – попитах аз.

– Не – отвърна Нина.

Тя вярваше в това, което говореше. Може би гласът ѝ ме е заблудил? Може би не е на тринайсет години? Може да е четиридесетгодишна жена, която още тогава, като момиченце, се е разболяла и си мисли, че войната продължава?

– Слушайте – казах спокойно. Няма да затворя телефона я. – Днес е двадесет и трети декември 1972 година. Войната завърши преди двадесет и седем години. Знаете ли това?

– Не – отвърна Нина.

– Знаете го. Сега е дванадесет часът... Е, как да ви обясня?

– Добре – каза Нина покорно. – И аз зная, че няма да ми донесете кокошка. Трябваше да се досетя, че не може да има френски кокошки.

– Защо?

– Във Франция са немците.

– Във Франция отдавна няма никакви немци. Освен туристи. Но немски туристи идват и у нас.

– Как тъй? Кой ги пуска?

– А защо да не ги пускат?

– Да не сте посмели да разправяте, че фрицовете ще ни победят! Сигурно чисто и просто сте диверсант или шпионин!

– Не, аз работя в СИВ, в Съвета за икономическа взаимопомощ. Занимавам се с унгарците.

– Ето че пак лъжете! В Унгария са фашистите.

– Унгарците отдавна-отдавна изгониха своите фашисти. Унгария е социалистическа страна.

– Ох, пък аз се уплаших, че наистина сте диверсант. А вие само непрекъснато измисляте. Не, не възразявайте! По-добре ми разправете

какво ще стане после. Измислете каквото щете, само да бъде хубаво. Моля ви. И извинявайте, че бях толкова груба с вас. Просто не разбрах...

И аз престанах да споря. Как да обясня това? Отново си представих как седа в тая четиридесет и втора година, как ми се иска да разбере кога нашите ще превземат Берлин и ще обесят Хитлер. Освен това да се сетя къде загубих купоните за хляб за месец октомври. И казах:

– Ще победим фашистите на 9 май 1945 година.

– Не може да бъде! Много дълго трябва да се чака.

– Слушай, Нина, и не ме прекъсвай. Знам по-добре. А Берлин ще превземем на втори май. Дори ще има такъв медал – „За превземането на Берлин“. А Хитлер ще се самоубие. Ще глътне отрова. Ще даде от нея и на Ева Браун. А после есесовците ще изнесат тялото му на двора на имперската канцелария, ще го залее с бензин и ще го изгорят...

Не разказвах това на Нина. Разказвах го на себе си. И послушно повтарях фактите, ако Нина не вярваше или не разбираше веднага, връщах се, ако молеше да поясня нещо, и едва наново не изгубих доверието ѝ, когато казах, че Сталин ще умре. Но после ѝ върнах вярата, като ѝ обясних за Юрий Гагарин и за Новия Арбат. Дори разсмях Нина, като ѝ разправих, че жените ще носят клош панталони и съвсем къси поли. И даже си спомних кога нашите ще преминат границата на Прусия. Загубих чувството за реалност. Момиченцето Нина и момченцето Вадик седяха пред мен на дивана и слушаха. Само че бяха гладни като вълци. И работите на Вадик бяха дори по-зле от Нинините; изгубил е купоните си за хляб и двамата с майка му трябва до края на месеца да живеят с нейния работнически купон, защото Вадик пося купоните някъде из двора; и едва след петнайсет години изведнъж ще си спомни как с станало това и отново ще се измъчва, защото купоните можеха да се открият дори след седмица; ясно беше, че са паднали в избата, когато хвърли на решетката палтото си, канейки се да поиграе футбол. И чак когато Нина се умори да слуша това, което смяташе за хубава приказка, аз я попитах:

– Знаеш ли „Петровка“?

– Знам я – каза Нина. – А нея ще я преименуват ли?

– Не. Та там...

Разказах ѝ как да влезе в двора под арката и че там в дъното му има изба, покрита с решетка. И ако е октомври четиридесет и втора година, средата на месеца, то почти сигурно е, че купоните си лежат в избата. Там на двора играхме футбол и аз ги загубих тези купони.

– Ужасно! – каза Нина. – Аз не бих го преживяла. Трябва веднага

да ги намерите. Направете го.

Тя също беше навлязла в играта, а реалността бе изчезнала нейде и вече нито тя, нито аз разбирахме в коя година се намираме – бяхме извън времето, по-близо до нейната четиридесет и втора.

– Не мога да намеря купоните – казах. – Минаха много години. Но ако можеш, отбий се там, избата сигурно е отворена. В краен случай ще кажеш, че ти си изпуснала купоните.

И в този момент ни прекъснаха.

Нина изчезна. Нещо изпука в слушалката. Женски глас каза:

– 143-18-15 ли е? Търсят ви от Орджоникидзе.

– Имате грешка – отвърнах аз.

– Извинете – равнодушно каза женският глас.

Чуха се къси сигнали.

Веднага набрах Нининия номер. Трябваше да се извиня. Трябваше да се посмеем с момиченцето. Че то, общо взето, излезе една глупост...

– Да – каза Ниният глас. На другата Нина.

– Вие ли сте? – попитах аз.

– А, ти ли си, Вадим? Май не ти се спи?

– Извинявай – казах. – Трябва ми другата Нина.

– Какво?

Сложих слушалката и отново набрах номера.

– Да не си откачил? – попита Нина. – Пил ли си?

– Извинявай – казах аз и отново тряснах слушалката. Вече беше безполезно да звъня. Повикването от Орджоникидзе върна всичко на мястото му. А кой е истинският ѝ телефон? Арбат – три, не, Арбат – едно – трийсет и две – трийсет... Не, четирийсет...

Голямата Нина ми се обади сама.

– Цяла вечер стоях у дома – даза тя. – Мислех, че ще позвъниш, ще обясниш защо се държа така вчера. Но ти явно съвсем си полудял.

– Сигурно – съгласих се. Не ми се искаше да ѝ разказвам за дългите разговори с другата Нина.

– Каква друга Нина? – попита тя. – Образ ли е? Намекваш, че би желал да ме видиш друга?

– Лека нощ, Ниночка. Утре всичко ще ти обясня.

...Най-интересното е, че тая странна история имаше не по-малко странен край. На другата сутрин отидох при мама. Казах ѝ, че ще подреда тавана. Три години ѝ обещавах да го сторя, а сега виж ти – сам

пристигнах. Знаех, че мама нищо не изхвърля. Все й се струва, че нещо може да потрябва. Около час и половина се рових из старите списания, учебници, пръснатите томове приложения към „Нива“. Книгите не бяха прашни, но миришеха на стар топъл прах. Най-сетне намерих телефонния указател от 1950 г. Беше набъбнал от пхнатите в него бележки, от хартийките, с които сме отбелязвали страниците, ъглите му бяха орфани и омърляни. Указателят ми беше толкова познат, че ми се струваше странно как съм могъл да го забравя – ако не беше разговорът с Нина, тъй и нямаше да се сетя за неговото съществуване. И ми стана малко срамно, като пред честно отслужил своето костюм, който дават на вехтошаря на сигурна смърт.

Известни са първите четири цифри. Г-1-32... Освен това знаех адреса – стига никой от нас да не се е преструвал, стига да не са се пошегували с мен – уличката „Сивцев Вражек“, номер 15/25. Нямах никакви шансове да открия този телефон. Измъкнах една табуретка от банята и се настаних в коридора с указателя. Мама не разбра нищо и само минавайки край мен, се усмихна и рече:

– Винаги тъй правиш. Уж захванеш да подреждаш книгите и още в първите десет минути си се зачел. И край на почистването.

Не забеляза, че чета телефонния указател. Намерих този телефон. Преди двадесет години е бил в същата квартира, и в четиридесет и втора. Водеше се на името на Фролова К. Г.

Съгласен съм, че се занимавах с глупости. Търсех нещо, което изобщо не можеше да съществува. Но допускам, че поне десет процента от напълно нормалните хора биха правили същото, ако се окажеха на моето място. И аз отидох на „Сивцев Вражек“.

Новите квартиранти не знаеха къде са заминали Фролови. Пък и дали са живели тук? Но в домоуправлението ми провървя. Старата счетоводителка помнеше Фролови и с нейна помощ узнах всичко от адресното бюро.

Вече се стъмни. По новия комплекс, сред еднаквите панелни кули, метеше виелица. В стандартния двуетажен магазин продаваха замразени кокошки в покрити със скреж прозрачни торбички. Доця ми се да купя една и да й я занеса, както обещах, макар и с двайсетгодишно закъснение. Но добре че не я купих. В апартамента нямаше никой. По това как отекваше звънецът реших, че тук не живеят хора. Заминали са.

Понечих да си тръгна, но си рекох – щом съм стигнал чак дотук, да позвъня на съседната врата.

– Извинете, Нина Сергеевна Фролова съседка ли ви е?

Момък по фланелка, с димящ поялник в ръката, ми отвърна равнодушно:

– Те заминаха.

– Къде?

– Вече месец, как заминаха на Север. Няма да се върнат до пролетта. И Нина Сергеевна, и мъжът ѝ.

Извиних се и заслизах по стълбата. Мислех си, че е напълно възможно в Москва да живее не само една Нина Сергеевна Фролова, роде на през 1930 година.

Точно тогава вратата зад мене се отвори.

– Почакайте – каза същият младеж. – Мама иска да ви каже нещо.

Майка му се появи бързо, загръщайки пенъоара си.

– А вие какъв сте й?

– Просто така – казах аз. – Познат.

– Да не сте Вадим Николаевич?

– Вадим Николаевич.

– Ето – зарадва се жената, – за малко да ви изпусна. Тя никога не би ми простила това. Нина точно така ми каза: Няма да ти простя. И бележка закачи на вратата. Само че децата сигурно са я откъснали. Има месец вече. Тя ми каза, че ще дойдете през декември. И дори викаше, че ще се постарае да се върне, ала все пак много е далече...

Жената стоеше на вратата, гледаше ме, сякаш очакваше, че ей-сега ще ѝ открия някаква тайна, ще ѝ разкажа за някаква нещастна любов. Вероятно и Нина е разпитвала.

Жената издържа паузата и извади едно писмо.

„Скъпи Вадим Николаевич!

Разбира се, знам, че няма да дойдете. Та и как да вярваш в детските мечти, които вече и на теб самата изглеждат само мечти. Но все пак купоните за хляб бяха в оная същата изба, за която успяхте да ми кажете...”

КРАЙ

© Кир Буличов
© Нина Ракева, превод от руски

Кир Бульчѳв
Можно попросить Нину?

Сканиране и разпознаване: Мандор, 2000
Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1239>]